

Thury Zoltán: MISKA

A szomszéd faluban lakott egy néni. Kiss Mihálynénak hívták, volt neki egy kis fia, Kiss Miska. A kisfiú kijárta az elemi iskolát, s az anyja beküldte a gimnáziumba, Marosvásárhelyre, ebbe az erdélyi régi, híres városba, melynek a piacán ércszobor hirdeti, hogy ott harcolt a sok ellenség ellen a vitéz Bem tábornok.

Miska nagyon szívesen ment a városba, mert nagyon szeretett tanulni s csupa kitűnő volt mindig a bizonyítványába írva, de jobban szeretete volna, ha az édesanyja is vele megy, mert az anyját nagyon szeretete. Megértette azonban, hogy a diákoknak nem szokott az édesanyjuk is iskolába járni s az elválás miatt szomorkodva ült fel a kocsira, mely bevitte a kollégiumba. Marosvásárhelyen már várt reá a nagybácsija, elvitte a tanár bácsikhoz, beíratta a nevét egy nagy könyvbe s azzal Miska diák lett. A bácsi azonkívül adott neki még egy fényes tallért is, hogy azzal azt vegyen magának, amit éppen akar.

Miskának soha életében nem volt egyszerre annyi pénze. Folyton a kezében tartotta, hogy el ne veszítse s megindult a városba vásárolni. Előbb egy kis csikót akart venni, de eszébe jutott, hogy a kollégiumban csak a diákoknak van helye, azután azon gondolkodott, hogy az anyuskának küld egy vasárnapi köntöst. De még jókor meggondolta, hogy van az édesanyjának két vasárnapi ruhája is, nem szükséges újat venni. Istenem, Istenem! Mit is csináljon hát ezzel a szép, fényes ezüst pénzzel?

A piacon megállott egy bolt kirakata előtt s ott aztán megtalálta, amit keresett. Zsinegre akasztva ott lógott a kirakatban egy hegedű s mellette a vonó. Ha azt megvehetné, de nagyon jó volna! Otthon a faluban sokszor elnézegette a cigányt, mikor a hegedűn játszott s mindig az volt a legnagyobb vágya, hogy bár neki is volna egy hegedűje, amint megtanulhatna játszani. Most hát itt van a hegedű és van reá pénz is. Gyorsan bement a boltba, még az ajtót is nyitva felejtette maga után, úgy sietett s lehette az asztalra a kereskedő elé a tallért.

– Kérem, bácsi, azt a hegedűt, ami az ablakban van –, mondta és rámutatott a tallérra.

A boltos mosolygott és visszaadta a pénzt.

– Ez igen kevés pénz, kisfiam, a hegedűért, hozz még három ilyen pénzt s akkor megkapod.

Miska nagyot nézett s eleinte nem akarta elhinni, hogy ilyen sok pénzért ne lehetne megvenni a hegedűt. Nagyon szomorúan, lecsüggesztett fejjel ballagott vissza a kollégiumba s ha egy kis ideje maradt a tanulás után, azután mindennap elment a kirakat elé s hosszasan elnézegette a hegedűt. Mindig szomorúbb lett s mikor senki sem látta, sírt is.

Egyszer éppen akkor találkozott vele a bácsija a kollégium udvarán, amikor megint kitört kis szívéből a nagy bánat s könnyei végigfolytak piros, egészséges orcáscáján.

– Mi a baj, Miska? – kérdezte a bácsi. – Miért sírsz? Nem tudod a leckédet?

– Tudom.

– Hát akkor miért sírsz! Elestél, megütötted magad?

– Nem estem el. – Nem akarta megmondani a bácsinak, hogy miért szomorkodik, azt hitte, hogy meg fog haragudni, amiért hegedűt akart venni a talléron, csak mikor már sokszor kérdezte a bácsi, hogy mi bánata van, mondta el nagy szomorúsága okát.

A bácsi nagyot nevetett s szeretettel simogatta meg a Miska szőke haját.

– Csak ez a baj? – kérdezte –, no mindjárt segítünk rajta. – Kézen fogta Miskát s elindultak a piac felé.

– Megveszem a hegedűt, meg taníttatlak is, mert mester nélkül nem tanul meg hegedülni az ember, hanem neked meg kell ígéred valamit cserében. Édesanyádnak nem szabad tudni arról, hogy te hegedülni tanulsz, addig, míg csak egy nótát el nem tudsz játszani. Értetted, kisfiam?

– Értettem, bácsi.

– Úgy sokkal nagyobb lesz az öröme, ha látja, hogy a kicsi fia tud is már valamit játszani, mintha csak cincog a hegedűn, mint egy kiséger. Megígéred nekem, Miska, hogy addig, míg egy nótát el nem tudsz játszani, egy szót se szólasz az anyádnak a hegedűdről.

Nehéz szívvel bár, de mégis kimondta ezt a nehéz szót:

– Megígérem.

A bácsival bement a boltba s megvették a hegedűt. Örömmel, ugrálva szaladt vissza Miska a kollégiumba, mindenkinek elmesélte, hogy milyen nagy szerencse érte s pár nap múlva már kezdetét vette a tanulás. Előbb bizony nagyon nehezen ment. A kis ujjak csak bajosan érték be a hegedű nyakát, meg a kotta-olvasás is nehéz tudomány egy olyan kis embernek; hanem azért szépen haladt Miska. Nagy akarata legyőzte a nehézségeket s mindennap nagyobb lett az öröme, mert mindig többet és többet tudott. Csak az rontotta meg a gyönyörűségét, hogy az édesanyjával nem oszthatja meg. Karácsonykor szünetet kapott, most jön az első, nehéz próba.

Kiállotta emberül a próbát, pedig bizony nehéz dolog két hétig el nem mondani valamit az édesanyjának s mindig azon gondolkozni, hogy milyen nagy lenne az öröme, ha megtudná azt a valamit, amit elmondani nem szabad. A bácsi meg lehetett elégedve Miskával, derék kisfiú ez, megtartja az ígéretét.

Mikor visszament a kollégiumba, ki nem esett kezéből a hegedű. Ki akarta pótolni azt, amit két hét alatt elmulasztott, haladt tovább a kis muzsikás. Egyszer azt írta az édesanyja egy levélben: „Jó volna, édes fiacskám, ha valami muzsikát is tanulnál.”

Miska kacagott és ugrált örömében, hanem azért azt írta vissza a maga levelében: „Nem lehet, édesanyám, sok a tanulni való.” Azonközben pedig csak az a gondolat töltötte be a lelkét, hogy milyen nagy lesz a meglepetés, mikor hazaviheti már magával a hegedűt is s ráhúzhat egy nótára.

De mikor lesz ez már, én Istenem! Mikor lesz? Hosszú, nagyon hosszú volt az idő. Kiadták a húsvéti szünetet is, újra hazamentek a diákok.

Virult a tavasz, felszabadultak a hó alól a mezők, a kertek, daloltak a madarak, csak a szegény kis Miskának kellett hallgatnia. A hegedű újra csak a kollégiumban maradt. A kisfiú, hogy el ne felejtse mindent, néha lement a kertbe, a kezébe vett két fácskát, az egyik volt a hegedű, a másik a vonó s próbálgatta, hogy mint hegedülne, ha itt lenne az igazi hegedűje.

Újra visszament a városba s most már ott is maradt, míg csak haza nem bocsátották a diákokat a nagy szünetre. Zsebre vágta a bizonyítványát, becsomagolta minden holmiját egy ládába s elküldte előre, hogy ne legyen gondja vele az úton s ő maga csak a hegedűvel kelt útra. Előbb azonban elment a bácsihoz. Álla alá fogta a hegedűt s nagyon ügyelve, hogy meg ne akadjon, szép lassan eljátszott egy nótát:

Boci, boci, tarka,
Se füle, se farka

Ez volt a nóta s elég ez egy olyan kis legénytől.

– Bácsi, nóta ez? – kérdezte.

A bácsi nevetett a kis vitézen s biztosította, hogy a „boci, boci, tarka” is nóta, csak ügyesen kell eljátszani.

– Elhúzhatom a mamának?

– El.

Két öreg úr ült abban a vasúti kocsiban, amelyben Miska utazott hazafelé. A kis muzsikás egész úton próbálgatta a „Boci, boci, tarká”-t.

Mikor hazaért, csendesen, lábujjhegyen ment be a leveles kis kapun s hallgatózva megállott az ajtó előtt. Otthon éppen vendégek voltak s éppen róla beszélgettek. Egyszerre csak fölzendül a nóta:

Boci, boci, tarka,
Se füle, se farka

Az édesanyja mindjárt tudta: ki az a muzsikás, kiszaladt elébe s boldogan szorította anyai szívére:

– Ejnye, ejnye, kis prímásom! – szólt szeretettel hozzá. – Hát mikor tanultál te meg muzsikálni?

1895./ I. 3. szám

